

belső rugóit, mégis legalább törekednünk kell arra, hogy ne csak a külsőséget, hanem a szívet, a szív jóságát, a belső érzületet is vegyük figyelembe. Lelkiismeretünk arra int és buzdít, hogy a tiszta szívből jövő vallássságót többre becsüljük, mint a képmutatást, hogy a hibáinkra való figyelmeztetést szívesebben vegyük, mint a gyarlóságainknak tömjénező hizelgést.

Ne csak másokban keressük az őszinteséget, hanem magunk is igyekezzünk legjobb tehetségünk szerint eljárni minden dolgainkban, Isten és embertársaink iránti kötelességeinkben egyaránt. A külső fény és hatalom mellett lássuk meg a szerénységet, az alázatosságot, az emberiséget, s mindent abból a szempontból bíráljunk meg, hogy vajon milyen lélekből fakadt.

Sok ember számára az élet csupán a külsőségek élete. Az ilyeneknek és külsőségek többet számítanak, mint a szív tisztasága. Ez azonban egy pillanatig se tévesszen meg minket. A külsőségek mellett sohasem szabad megfeledkeznünk lelkünk nemesítéséről, szívünk tisztaságának megőrzéséről. Ez tetszik Istennek, és csak ez lehet megnyugtató saját lelkiismeretünkre nézve is. Legyen azért erős a hitünk a tisztesség, a becsület és a jóság diadalában, s legyen gondunk a lélek tisztaságára és a szív nemességére, mert az Úr nem azt nézi, amit az ember, hanem azt, ami a szívben van. Ámen.

SZÓ ÉS TETT

Mt 21, 28—31.

Jézus példázatai arról nevezetesen, hogy szemléltető formában fejeznek ki valami nagy igazságot. A tanítás művészi formája, hogy mindennapi tapasztalatainkból kiindulva jussunk el olyan általános érvényű életbölcsetséghez, amely az ember jellemének és lelkületének alapvető tulajdonságait hozzák felszínre. Nemhiába mondják Jézust tanítónak. Módszere a legközvetlenebb, amit csak el lehet képzelni. Senki sem volt hallgatói között, aki meg ne értette volna. Mindig úgy választotta meg tanítása tárgyát, hogy a következményeket mindenki kénytelen volt levonni a maga számára.

Sokféle ember fordult meg Jézus hallgatósága között, s mégis mindig megtalálta a kapcsolatot hallgatói lelkével. A felolvasott evangéliumi rész is bőséges alkalmat nyújt életbevágó igazságok felismerésére és sokoldalú alkalmazására.

Hogyan is történt? Az idős munkás egy este csendesen beszélget feleségével a tűzhely mellett. Arról van szó, hogy a szomszédok már mind előbbre vannak a mezei munkával, mint ők. A házaspárt a szegyenkezés és az öregség okozta tehetetlenség érzése bántja. Tenni kellene valamit, hozzáfogni a munkához, de nehezen megy segítség nél-

kül. Végül is az apa kedvetlenül, nehezen rászánja magát, felkeresi idősebb fiát, hogy segítségét kérje a munkához. Sokáig kell várakoznia, míg fia hazajön. Fáradt, kelleetlenül hallgatja atyja segítség-kérését. Röviden és nyersen felelget neki. Azt mondja, hogy örvend, ha el tudja végezni a maga dolgát. Az apa kissé restelkedve üres kézzel és nehéz szívvel távozik.

Elmegy a másik fiához. Ott szívesen fogadják, s mindjárt meg is ígéri a segítséget, mihelyt idejük lesz. Azonban nem kap biztos ígéretet, s innen is szomorúan ballag hazafelé, mert látja, hogy a munkát mégis csak egyedül kell elvégeznie.

Másnap veszi a szükséges szerszámokat, elindul a mezőre s íme, mit lát ott? Első fia, aki visszautasította, már ott dolgozik. Úgy látszik korábban kiment, hogy megkezdje a munkát. Biztató pillantást vet apjára, hogy induljon utána. Csöndben dolgoznak együtt, és az összetartozás melege érzése járja át szívüket.

Vajon a két fiú közül melyik teljesítette atyjának kívánságát? Bizonyára az első, aki semmit sem ígért, de cselekedett. És ez a tett összehasonlíthatatlanul többet ér, mint a második ígéretes beszéde, amelyet azonban nem követett a cselekedet. Sok volt az ígéret, de kevés vagy semmi a tett. Az atya jól tudja, hogy melyik fiának a hűsége ér többet.

Valaki beszélhet szépen, lelkesítheti magát és másokat nagy tettekkel, de hogy valóban kicsoda, milyen az élete, milyen a lelkiélete, az csak cselekedeteiben mutatkozik meg, amelyekben benne van minden érzése, gondolata, egész egyénisége. Isten sem azt nézi, hogy mit mondunk, hanem tetteinket értékeli, mert ezek mutatják meg, hogy mi rejtezik az emberi szívben.

Nagyon gyakran az embereket csak szavaikból ítéljük meg. Vannak emberek, akik sok mindenről lekicsinylőleg beszélnek. Okosabbnak akarnak látszani, mint a többiek, s ezen az alapon igyekeznek kötelességeik elől kitérni. Amikor aztán mégis szükség van rájuk, szó nélkül teljesítik kötelességüket. Vannak olyanok is, akik csak hallgatnak, nem beszélnek, de sok jó tetteket cselekszenek. Édesanyák és apák, akik panasz nélkül hordozzák nehéz terhüket, féltő gonddal és odaadással kísérik gyermekeik életét. A fiatalok közt is gyakran akadnak olyanok, akik könnyen bírálják, de azért elvégzik dolgukat, ellenállnak a kísértéseknek, józan szemmel néznek a világba, és bátorsággal állnak helyt.

És végül vannak olyanok, akik mindig szépen beszélnek, mindent megígérnek és terveznek, látszólag telve vannak jóindulattal és jóakarattal, de aztán semmit sem csinálnak. Amikor cselekedetre kerül a dolog, elcsöndesednek, szép lassan eltávoznak. Az ilyenek a hasznavehetetlen és ártalmas emberek. Minden amellet szól, hogy a szavukon nem mindig lehet elindulni.

Az embereket lényegük szerint kell megítélnünk. Ehhez pedig szükségünk van arra a mélyebb belátásra, ami gyakran ellentmond a látszatnak, de a valóságot leplezi le. Hányszor ítélünk a magunk korlátolt egyéni szempontjából, hányszor hibáztatunk cselekedeteket, amelyek utólag jóknak és helyeseknek bizonyultak. Sokszor elítéljük a nagyotakarást, a reánk nézve bántó föllépést, vagy pedig az erőtelenség látszó ember tehetetlenségét. Hányszor bosszankodunk a türelmetlenség vagy a lázadó lelkű elragadtatás miatt, pedig ha közelebbről tekintjük a dolgot, könnyen lehet, hogy azoknak van igazuk, akikre leg-

inkább bosszankodunk. Sokszor közelebb áll Istenországához az, aki nem is gondol rá, mint aki úgy képzei magáról, hogy ő mindenkit felülmúl ebben a közelségben. Türelemmel és hittel kell viseltetnünk embertársaink látszólagos fogyatékoságai, gyarlóságai iránt, mert a látzat sokszor csal, s nem mindig lehetünk biztosak abban, hogy kibem mi lakozik. Az isteni igazságot sokszor csak rejtett formáiban látjuk meg, s idő kell, míg hozzászokunk a fényéhez és ragyogásához.

Ez az isteni igazság a jelen esetben azt mondja, hogy Isten azt szereti, aki sok jót cselekszik.

Nagy különbség van a pusztá elgondolás, a beszéd és a cselekedet között. Az elgondolás is szükséges, mert anélkül nem jöhetne létre a cselekedet. De ha megmarad valaki az elgondolások között, a pusztá tervezgetésben, és soha sem tud erőt venni magán, hogy cselekedjék, nem mozdítja elő Istenországa ügyét. Hányan vannak, akik mindent jól el tudnak gondolni, telve vannak jó tervekkel és szándékokkal, de nem képesek rálépni a tettek mezejére.

Sokan hiszik, hogy elég a jót elgondolni, elég valamihez vagy valakihez csatlakozni, hogy csinálja meg más helyettük, amit nekik kellene megtenniök. Csatlakozunk jelszavakhoz, vagy programokhoz, elfoglalunk ilyen vagy olyan álláspontot, de amikor arra kerül a sor, hogy valamit végrehajtsunk, akkor megtorpan az akarat s lehull a kéz, amely munkára hivatott el.

Sokszor szakadék van az elgondolás és a tett között, s az ember csak akkor lesz igazán emberré, ha van ereje, hogy átlépje ezt a tátongó szakadékot. Isten a tetteröt keresi bennünk, amely végre tudja hajtani a jó cselekedetet. Aki egy szenvedőn segít, aki becsületes munkájával építi családját, a közösséget, az egyházat, az az értékes ember Isten előtt. Az ember csak áltál lehet különb a másiknál, ha több tud tenni embertársaiért.

Gyakran érezzük magunkban, hogy éppen ez a tehetség hiányzik belőlünk: a kemény elhatározás, amely tettekben jut kifejezésre. Ilyenkor van szükségünk Istenre, ilyenkor van szükségünk az ő szeretetének buzdítására, erősítésére, hogy újjáteremtsük bensőnk, hogy az új lélekből új tettek fakadjanak. Ha figyelemmel olvassuk el a példázatot, arról győződhetünk meg, hogy a kezdetben lanyha, bizonytalan szándékból is megszülethetik a jótett, mert tudunk változtatni önmagunkon is, ha elegendő teret engedünk lelkünkben annak a befolyásnak, amely Isten lelkének felénk áradása alapján juttat el eredményekhez.

Az ember hite és tettekrekszsége elválaszthatatlan összefüggésben állanak egymással. Egyik a másik nélkül hiányos. Erre céloz az apostol amikor így szól „Néked hited van, nékem pedig cselekedeteim vannak. Mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből, és én meg fogom néked mutatni az én cselekedeteimből az én hitemet.“ (Jak 2,18).

Ilyen tettekreksz hitre van szükségünk, hogy annak erejét és felemelő voltát állandóan bizonyítani tudjuk cselekedeteink által. Aki igazán hisz, az mindig kész cselekedni embertársaiért és egyházáért. Ez a cselekvő hit legyen a mi törekvésünk. Ezt kívánja tőlünk az Isten, a mi Atyánk, erre tanít Jézus az evangéliumban, és erre buzdít a mi unitárius hitünk. Ámen.

Kevesen vannak, akik nem ismerik ezt a példázatot. Isten jóságának, atyai szeretetének nagyságát, semmi jobban nem tudja kifejezésre juttatni, mint ez a történet.

Az ember lelki életének felvázolt rajza ez a példázat, amelyben mindnyájan magunkra ismerünk. Kinek az életében ne fordult volna elő olyan időszak hogy eltávolódott Istentől, ám amikor bűneit és tévedéseit megbánta, visszatért hozzá. Boldogok vagyunk, mint a tékozló fiú, amikor visszatérhetünk Istenhez. A gyermek sokszor megfélekedezik szüleitől, akik felnevelik, gondoskodnak testi és lelki jólétéről, és gyarapodásáról. Ilyenek vagyunk gyakran mi, felnőttek is Istennel, a mi Atyánkkal szemben. Pedig nagy a különbség a kétféle megfélekedés között. A gyermek hibáját könnyelműségből követi el, s így az könnyebben is megbocsátható; mi, felnőttek azonban józan értelemmel, világos belátással, öntudatosan vétkezünk Isten ellen. Számítunk arra, hogy elnézi, megbocsátja tévelygésünket. És valóban így is van. Jósága és szeretete kifogyhatatlan minden gyermeke iránt. Azokkal, akik róla megfélekedtek, talán még többet törődik, vissza várja őket, s ha valóban megtérnek, szívesen fogadja őket. Szeretete kitartó és végtelen, nem feledkezik meg soha eltávozott gyermekeiről, s mindig visszavárja őket.

Az Istenről való megfélekedésnek sokféle formája van. Megfélekedünk Istenről, amikor nem becsüljük meg azokat a lelki ajándékokat, amelyeket tőle kaptunk azért, hogy éljünk velük a magunk tökéletesítésére. Sokféle lelki ajándékba részesülünk Istentől, amelyeket fejlesztenünk, erősítenünk kell, és hiábavaló módon eltékozolnunk nem szabad.

A tékozló fiú, az evangélium szerint, a vagyonát prédálta el megfontolatlanságával és könnyelműségével. Vagyonunk azonban nemcsak anyagi javakból állhatnak, amint gondolni szoktuk; hozzátartoznak a lélek isteni adományai is. Ezekre még fokozottabb mértékben kell vigyáznunk. Isten, a mi Atyánk különböző ajándékokkal bocsátott el bennünket, s egykor majd mindeniket számon kéri tőlünk, hogy miképp sáfárcodtunk azokkal az ajándékokkal, amelyeket tőle kaptunk.

Nemcsak az bűn Isten ellen, ha valami rosszat cselekszünk, éppen olyan hiba, ha megfélekedünk a lélek műveléséről, ha nem gyarapítjuk azokat a tehetségeket és lelki ajándékokat, amelyekkel megáldott.

Van egy biztonságos otthonunk, Isten gondviselése. Egész életünkben arra kell törekednünk, hogy ennek oltalma alatt maradjunk. S ha időnként el is távozzunk belőle, soha ki ne vesszen lelkünkbelől az a hit és reménység, hogy van hova visszatérnünk, ahol mindig szeretettel fogadnak. A lélek örökös tisztség utáni vágya, amely csak Isten közelében található meg, visszatérít bennünket, akármilyen messzire is elkalandozunk. A lelkiismeret vádoló hangja hányszor ajkunkra csalja az eltévedt fiú szavait: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; es nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam. Nehéz a lélek útja a megtisztulás és a felemelkedés felé. Olyan mint a bibliai megtérő ifjú útja hazafelé. Kezdetben ingadozik, minél közelebb jut az